

การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
Internal Supervision of School Administrators
under Si Sa Ket Primary Educational Service Area Office 1

บัวผัน ชัยวงศ์ษา
วิไลวรรณ พรหมสีใหม่
นเรศ ขันธะรี

คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Buaphan Chaiwongsa

Wilaiwan Promseemai

Narech Khantaree

Faculty of Education, Program in Educational Administration, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Email: buaphan.cg64@ubru.ac.th

รับบทความ: 30 เมษายน 2569; แก้ไขบทความ: 16 มิถุนายน 2569; ตอรับบทความ: 25 มิถุนายน 2569

Received: April 30, 2026; Revised: June 16, 2026; Accepted: June 25, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 2) เปรียบเทียบการนิเทศภายในตามทัศนะของครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางในการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2565 จำนวน 155 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Morgan เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าสถิติ ANOVA เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง

ผลการวิจัย พบว่า 1) การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 7 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป มีระดับการปฏิบัติการนิเทศในด้านหลักสูตรและด้านการจัดการเรียนการสอนสูงกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี แต่ในด้านความสัมพันธ์ชุมชนพบว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี มีระดับการปฏิบัติสูงกว่า 2) จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยแนวทางในการนิเทศภายในควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร เน้นการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาระบบการวัดผลตามตัวชี้วัดที่ชัดเจน ดูแลสภาพแวดล้อมอาคารสถานที่ให้ปลอดภัย จัดทำทะเบียนการเงินให้เป็นปัจจุบัน ดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเข้มแข็ง และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การนิเทศภายใน; ผู้บริหารสถานศึกษา; ประสบการณ์การทำงาน; ขนาดสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the internal supervision of school administrators under the Si Sa Ket Primary Educational Service Area Office 1; 2) to compare the internal supervision as perceived by teachers, classified by work experience and school size; and 3) to investigate guidelines for internal supervision of school administrators. The research sample consisted of 155 basic education school teachers in the 2022 academic year, with the sample size determined using the Krejcie and Morgan table. The research instrument was a 5-point Likert scale questionnaire with a total reliability coefficient of .97. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and One-Way ANOVA to test for significant differences.

The research findings were as follows: 1) Overall, the internal supervision of school administrators under the Si Sa Ket Primary Educational Service Area Office 1 across all 7 dimensions was at a high level. 2) The comparative analysis of teachers' perceptions toward internal supervision revealed that: 1) when classified by work experience, there were statistically significant differences both overall and in individual dimensions at the .05 level. Teachers with 11 or more years of experience had significantly higher perceptions of supervision practices in curriculum development and instructional management than those with less than 10 years of experience. However, regarding community relations, teachers with less than 10 years of experience demonstrated higher perceptions of supervision practices. 2) When classified by school size, statistically significant differences were also found both overall and in individual dimensions at the .05 level. 3) Guidelines for internal supervision of school administrators indicated that administrators should encourage teachers to participate in curriculum development planning, emphasize student-centered learning through the integration of technology in instructional management, develop measurement and evaluation systems based on clear indicators, maintain safe school buildings and environments, ensure financial registration records are up-to-date, strengthen the student care and support system, and continuously build collaborative networks with parents.

Keywords: Internal Supervision; School Administrators; Work Experience; School Size

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความมั่นคงและมั่นคงของประเทศ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งกระจายโอกาสทางการศึกษา สร้างความเสมอภาค ตลอดจนพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลให้ทันสมัยก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมอยู่เสมอ (วัชรวิภา เล่าเรียนดี, 2556) สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการบริหาร

จัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) และการจัดให้มีระบบประกันคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นหลักประกันความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานใน การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษานั้น “การนิเทศการศึกษา” โดยเฉพาะการนิเทศภายในถือเป็นกลไกเชิงระบบ ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพวิชาการ ทั้งการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และการวัดผล ประเมินผล ผ่านกิจกรรมเชิงวิชาการ เช่น การสังเกตการสอนและการให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อพัฒนา ศักยภาพของครูผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผล โดยตรงต่อการยกระดับคุณภาพของผู้เรียน

อย่างไรก็ตาม จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ของ สถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ในปีการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า คะแนนเฉลี่ยในหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ยังไม่เป็นที่น่าพอใจมีความแตกต่างตามบริบทพื้นที่ ผู้บริหาร บางส่วนยังขาดรูปแบบการนิเทศภายในที่ชัดเจน เป็นระบบ และขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติ ส่งผลให้การ นิเทศติดตามและช่วยเหลือครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะ พัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำกับ ติดตาม และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและยกระดับ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้ยั่งยืน สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตรงตามเป้าหมายของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารสถานศึกษา (Educational Administration) เป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญในการ ขับเคลื่อนองค์กรทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย โดยอาศัยกระบวนการประสานทรัพยากรและบุคลากรอย่าง เป็นระบบ จากการศึกษาทัศนะของนักวิชาการหลายท่าน (ธีรศักดิ์ เนตรจุงศรี, 2562; นพวรรณ แก้วมัน, 2560; พิมพรรณ หล้าน้อย, 2560; มณีรัตน์ พรหมพุ่มพุกษ์, 2560; ภาควงมิ บุญชื่น, 2561; ขวัญแก้ว จันท รัตน์, 2562) สามารถสรุปสาระสำคัญของการบริหารสถานศึกษาได้ใน 3 มิติหลัก ดังนี้

1. มิติด้านกระบวนการ เป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลผ่านกิจกรรมการวางแผน การจัดองค์กร และการควบคุม โดยมีผู้บริหารเป็นกลไกหลักในการชี้แนะ ส่งเสริม และติดตามผล เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนดำเนินไปอย่างราบรื่น

2. มิติด้านทรัพยากรและขอบข่ายงาน ครอบคลุมภารกิจสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าที่สุด

3. มิติด้านเป้าหมาย มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรและแนวนโยบายของรัฐ เพื่อให้ผู้เรียนมีศักยภาพและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากการรวบรวมแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการภารกิจด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา โดยอาศัยการผสมผสานระหว่างศาสตร์ (หลักการและทฤษฎี) และศิลป์ (ทักษะการประยุกต์ใช้) เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

การนิเทศภายในสถานศึกษา

การนิเทศภายในสถานศึกษา (Internal Supervision) ถือเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการศึกษา ยุคใหม่ที่มีมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพจากฐานราก นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายในทิศทางที่สอดคล้องกัน โดยมุ่งเน้นที่กระบวนการทำงานร่วมกันภายในองค์กร ดังนี้ พงษ์ส คงเทศ (2560) และ วัชนีย์ ทศตะ (2561) เห็นสอดคล้องกันว่า การนิเทศภายในเป็นพฤติกรรมขององค์การที่อาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและครู ภายใต้บรรยากาศที่เต็มไปด้วยความรัก ความสามัคคี และความเป็นประชาธิปไตย เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพและเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน อันจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของนักเรียน สอดคล้องกับทัศนะของ จริญญา น่วมมะโน (2562) และ รัศมี ภูกันดาน (2562) ที่ระบุว่าการนิเทศภายในเป็นกระบวนการช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ครูผู้สอน เพื่อร่วมกันวางแผนแก้ไขปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ เอกชัย อ้ายมาน (2562) และ วิไลลักษณ์ วชิรสกุลโชค (2562) ได้เน้นย้ำถึงเป้าหมายสุดท้ายของการนิเทศภายในว่า เป็นการดำเนินงานร่วมกันในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด โดยใช้กิจกรรมการนิเทศที่หลากหลายในการพัฒนาสมรรถนะของครูและปรับปรุงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สรุปได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเป็นระบบระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ภายใต้บรรยากาศแห่งกัลยาณมิตรและการมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาศักยภาพของครูในการจัดการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายหลักคือการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ และความสำเร็จของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรกับระดับการปฏิบัติงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ขวัญแก้ว จันทรรัตน์ (2562, หน้า 43) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และผลสัมฤทธิ์สูงสุดของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยแบ่งตัวแปรออกเป็น 2 ส่วนหลัก ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ระดับการศึกษาสูงสุด
 - 1.1 ปริญญาตรี
 - 1.2 ปริญญาโทขึ้นไป
2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
 - 2.1 น้อยกว่า 10 ปี
 - 2.2 11-20 ปี
 - 2.3 21 ปีขึ้นไป
3. ขนาดสถานศึกษา
 - 3.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก
 - 3.2 สถานศึกษาขนาดกลาง
 - 3.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่

ตัวแปรตาม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดทางการเรียนของผู้เรียน ตามขอบข่ายงานการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมี 7 ด้าน ดังนี้

- 1) หลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การจัดการเรียนการสอน
- 3) การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน
- 4) งานที่เกี่ยวข้องกับอาคารสถานที่
- 5) งานธุรการการเงิน
- 6) งานกิจการนักเรียน
- 7) งานสัมพันธ์ชุมชน

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 กล่าวถึง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 258 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 155 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan และดำเนินการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

แบบสอบถาม (Questionnaire): แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา 7 ด้าน จำนวน 35 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert

แบบสัมภาษณ์ (Interview Form): เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ชนิดคำถามปลายเปิด เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายใน ครบคลุม 7 ประเด็น รวม 14 ข้อคำถาม

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity): นำเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยพบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามมีค่าระหว่าง 0.80 - 1.00 และแบบสัมภาษณ์ผ่านการตรวจสอบความชัดเจนและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
2. การทดลองใช้ (Try-out): นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และแบบสัมภาษณ์จำนวน 5 คน เพื่อหาความเหมาะสมของภาษาและเวลาที่ใช้
3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability): วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) สำหรับแบบสอบถาม พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือส่งตัวจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีถึงสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกและจัดเก็บแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองจำนวน 155 ฉบับ
3. ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายตามแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น พร้อมบันทึกเสียงเพื่อความแม่นยำของข้อมูล ก่อนนำไปวิเคราะห์ในลำดับต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ มาตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อตามเกณฑ์ที่กำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลนำคะแนนที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ตามลำดับดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ดำเนินการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ เพื่อสรุปภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว One - Way ANOVA โดยทำเป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม
3. นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ ไปทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อใช้ในการแปลความหมายทั้งรายข้อและรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545, หน้า 103)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษานิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยการศึกษานิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านที่ประเมิน	ระดับผลการประเมิน	รายละเอียดข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
1. หลักสูตรสถานศึกษา	มาก	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้สอน กำหนดเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลที่ตรงตามหลักสูตรสถานศึกษากำหนด

ด้านที่ประเมิน	ระดับผลการประเมิน	รายละเอียดข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
2. การจัดการเรียนการสอน	มากที่สุด	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อำนวยความสะดวก และมุ่งเน้นการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลัก
3. การวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้การสอน	มาก	ส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือที่สามารถวัดได้หลาย ๆ ด้าน เพื่อตัดสินผู้เรียนอย่างสมบูรณ์ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยตามเกณฑ์
4. งานที่เกี่ยวข้องกับอาคารสถานที่	ปานกลาง	มีการติดตาม ตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้
5. งานธุรการการเงิน	มาก	สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สุดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา
6. งานกิจการนักเรียน	มาก	มีการจัดทำพันธกิจ งานกิจการนักเรียน และกำหนดแนวทางทำงานที่ชัดเจน
7. งานสัมพันธ์ชุมชน	มาก	โรงเรียนอำนวยความสะดวกให้กับผู้ปกครองที่มาติดต่อราชการทางโรงเรียน

จากตารางที่ 1 พบว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน มีผลการประเมินสูงสุดในระดับมากที่สุด โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและใช้จัดกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งด้านที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านหลักสูตรสถานศึกษา ที่ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมตรงตามหลักสูตร การวัดผล และการประเมินผลการเรียนรู้การสอน ที่ใช้เครื่องมือหลากหลายวัดครบทั้ง 3 ด้าน ด้านงานธุรการการเงิน มีแผนปฏิบัติการสอดคล้องกับภารกิจ ด้านงานกิจการนักเรียน มีพันธกิจและแนวทางงานที่ชัดเจน และด้านงานสัมพันธ์ชุมชน ที่อำนวยความสะดวกให้ผู้ปกครองเป็นอย่างดี โดยด้านที่ต้องพัฒนาเพิ่มคือ ด้านงานที่เกี่ยวข้องกับอาคารสถานที่ ซึ่งมีผลการประเมินระดับปานกลาง โดยเน้นการติดตามตรวจสอบเพื่อให้อาคารสถานที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า

2. ผลการเปรียบเทียบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา

การนิเทศภายใน	รายการจำแนก					
	ระดับการศึกษา		ประสบการณ์ทำงาน		ขนาดสถานศึกษา	
	F	P	F	P	F	P
1. ด้านหลักสูตร	0.38	0.712	7.32	.000*	6.749	0.247*
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	-.77	0.000*	9.80	.000*	3.454	0.754*

การนิเทศภายใน	รายการจำแนก					
	ระดับการศึกษา		ประสบการณ์ทำงาน		ขนาดสถานศึกษา	
	F	P	F	P	F	P
3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	0.19	0.445	18.68	.014*	11.037	0.625*
4. ด้านงานที่เกี่ยวข้องกับอาคารสถานที่	0.54	0.193	4.03	.008*	4.232	0.000*
5. ด้านงานธุรการการเงิน	0.89	0.852	8.37	.035*	10.431	0.000*
6. ด้านงานกิจการนักเรียน	-.47	0.000*	11.12	.006*	9.578	0.961*
7. ด้านงานสัมพันธ์ชุมชน	0.64	0.673	7.73	.000*	10.754	0.167*

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า การจำแนกตามระดับการศึกษาในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบความแตกต่างในด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านงานกิจการนักเรียน การจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบรายคู่พบว่า ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป มีระดับการปฏิบัติสูงกว่ากลุ่มประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี ด้านความสัมพันธ์ชุมชนกลุ่มประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี มีระดับการปฏิบัติสูงกว่ากลุ่มประสบการณ์ 21 ปีขึ้นไป และการจำแนกตามขนาดสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีแนวทางพัฒนาผู้บริหารในด้านการส่งเสริมให้ครูร่วมพัฒนาหลักสูตร การใช้สื่อเทคโนโลยีเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การดูแลความปลอดภัยอาคารสถานที่ การจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน การจัดระบบดูแลช่วยเหลือและทักษะชีวิตนักเรียน รวมถึงการประชุมผู้ปกครองและเปิดรับฟังข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง

สรุปและอภิปรายผล

2.1 หลักสูตรของสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ผู้บริหารจัดทำคู่มือ เผยแพร่เอกสารความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 2) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีบทบาทในการจัดประสบการณ์ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 3) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตกา พูลสุวรรณ (2559) พบว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพ

2.2 การจัดการเรียนการสอน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ครูเลือกและใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ครูออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3) นำผลการวิเคราะห์หลักสูตรมาฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด มาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ ปณิธิตา จรรยาเลิศ (2556) พบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาคุณภาพ การศึกษานับกระบวนกรพัฒนการเรียนรู้

2.3 การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือใด ๆ ซึ่งสามารถใช้วิธีการวัดหลาย ๆ ด้านมาใช้เพื่อให้สามารถตัดสินผู้เรียนอย่าง สมบูรณ์ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วย วิธีการที่หลากหลาย เหมาะสม และสอดคล้องกับตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ 3) มีการนิเทศ ติดตาม การวัด ประเมินผลให้ถูกต้องตามระเบียบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตกา พูลสุวรรณ (2559) พบว่า การ วัดผล ประเมินผล ที่ตรงการมาตรฐานและตัวชี้วัด เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.4 งานที่เกี่ยวข้องกับอาคารสถานที่ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมี การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ดำเนินการวางแผนการ บริหารจัดการอาคารสถานที่อย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งจัดทำผังบริเวณโรงเรียน (Master Plan) เพื่อให้การใช้ สอยพื้นที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ 2) มุ่งเน้นการดูแลพัฒนาอาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย และมีความพร้อมใช้งานอยู่เสมอ เพื่อสร้าง บรรยากาศที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมสุขภาวะและการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) มีกลไกการติดตามและตรวจสอบ การใช้อาคารสถานที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่าทรัพยากรที่มีอยู่ถูกใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า และสามารถ สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างสูงสุด แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ยุพา พรหมแย้ม (2562) ที่ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและสนับสนุนงานด้านอาคารสถานที่ เพื่อให้เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่าง รอบด้าน

2.5 งานธุรการการเงิน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) มีการจัดทำทะเบียนการรับและการ นำส่งเงินรายได้ให้เป็นปัจจุบัน และบันทึกรายการรับและนำส่งเงินถูกต้องตามหลักฐาน 2) การใช้จ่ายเงินแต่ ละโครงการ/กิจกรรมเป็นตามแผนปฏิบัติการประจำปี 3) สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพา พรหมแย้ม (2562) พบว่า ควรจัดทำแผนงบประมาณประจำปี และการจัดทำ รายงานการใช้จ่ายเงินภายในสถานศึกษา

2.6 งานกิจการนักเรียน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) มีการจัดทำพันธกิจ พรณนางาน กิจการนักเรียนและวางระบบการทำงานที่ชัดเจน 2) ดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเสริมสร้าง ทักษะชีวิตให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี 3) มีการกำหนดขอบข่ายงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตกา พูล สุวรรณ (2559) พบว่า การวัดผล ประเมินผล ที่ตรงการมาตรฐานและตัวชี้วัดจะพัฒนาคุณภาพการจัดการ เรียนรู้ของผู้เรียน

2.7 งานสัมพันธ์ชุมชน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) โรงเรียนมีการจัดประชุม ชี้แจง ให้ ความรู้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนแก่ ผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง 2) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และประเมินผลงานของนักเรียน 3) โรงเรียนให้ความร่วมมือ ความช่วยเหลือและเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพา พรหมแย้ม (2562) พบว่า กระบวนการนิเทศภายในทำให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้าและเกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ควรให้ความสำคัญกับการนิเทศเชิงรุก โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและมีประสิทธิภาพ ควรส่งเสริมให้มีการวางแผนการนิเทศที่ระบุขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดผลอย่างชัดเจน พร้อมทั้งสนับสนุนการใช้ข้อมูลผลการประเมิน (Assessment for Learning) มาเป็นฐานในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.2 สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในกระบวนการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้หลักสูตรมีความยืดหยุ่นและสะท้อนถึงอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรมีการจัดตั้งคณะทำงานหรือเวทีเสวนาที่ประกอบด้วยตัวแทนชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม และความต้องการด้านทักษะอาชีพในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

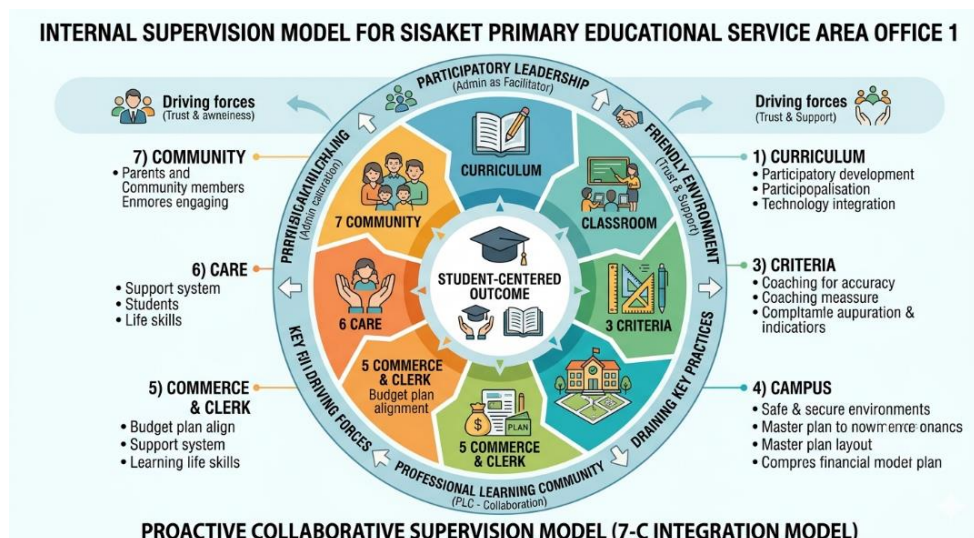
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการและประสิทธิผลของการนิเทศภายใน ระหว่างสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กับสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของรูปแบบการบริหารจัดการ ปัจจัยเกื้อหนุน และข้อจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการนิเทศในแต่ละบริบท

2.2 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจและทัศนคติของครูผู้สอนที่มีต่อกระบวนการนิเทศภายใน โดยมุ่งเน้นไปที่การนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child-Centered Learning) เพื่อให้ทราบว่าการนิเทศในรูปแบบใดที่สามารถสนับสนุนครูในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนได้อย่างแท้จริง

2.3 ควรมีการศึกษาและพัฒนา รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Supervision) หรือการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) เพื่อยกระดับสมรรถนะการสอนของครูในยุคการศึกษาดิจิทัล

องค์ความรู้ใหม่

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่ ผู้วิจัยสังเคราะห์

วิจัยขอเสนอโมเดลที่เรียกว่า “7-C INTEGRATION MODEL” ซึ่งเป็นการผนวกขอบข่ายงานทั้ง 7 ด้าน เข้ากับกลไกการขับเคลื่อนที่พบจากการวิจัย ดังนี้

โครงสร้างของโมเดล

1. แกนกลาง Student-Centered Outcome มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และทักษะชีวิตของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผ่านระบบการวัดผลที่หลากหลายและการดูแลช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ

2. วงล้อขับเคลื่อน 7 ขอบข่ายงาน (7-C Domains)

C1: Curriculum (หลักสูตร) นิเทศแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและคู่มือ

C2: Classroom (การสอน) เน้น Active Learning และการใช้เทคโนโลยี

C3: Criteria (การวัดผล) นิเทศแบบ Coaching เพื่อความแม่นยำตามตัวชี้วัด

C4: Campus (อาคารสถานที่) บริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (Master Plan) เพื่อความปลอดภัย

C5: Commerce & Clerk (ธุรการการเงิน) บริหารจัดการตามแผนปฏิบัติการ (Transparency)

C6: Care (กิจการนักเรียน) เสริมสร้างทักษะชีวิตและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

C7: Community (ความสัมพันธ์ชุมชน) สร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ (Learning Ecosystem)

3. กลไกการขับเคลื่อน (Driving Forces) มีดังนี้

1. Participatory Leadership ผู้บริหารเปลี่ยนบทบาทจาก “ผู้ตรวจการ” เป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” (Facilitator)

2. Friendly Environment สร้างบรรยากาศกัลยาณมิตร ลดช่องว่างระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

3. Professional Learning Community (PLC) ใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาหน้างานจริง

เอกสารอ้างอิง

- กฤตกา พูลสุวรรณ. (2559). การจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ขวัญแก้ว จันทรัตน์. (2562). การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- จรัญ น่วมมะโน. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธีรศักดิ์ เนตรจุงศรี. (2562). ระบบบริหารงานสารสนเทศที่สัมพันธ์กับลักษณะองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- นพวรรณ แก้วม่น. (2560). คุณธรรมผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและพนักงานครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลจังหวัดสระบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุงใหม่). สุวีริยาสาส์น.
- ปณิธิตา จรรยาเลิศ. (2556). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4 (สะเดาใหญ่ ตาอุด ศรีตรังกุล) อำเภออุซันต์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 [สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชธานี.
- พลหัส คงเทศ. (2560). รูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พิมพรรณ หล้าน้อย. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มโรงเรียนที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- มณีนรัตน์ พรหมพุ่มพฤษ. (2560). การศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ยุพา พรหมแย้ม. (2562). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาอุตสาหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รัตมี ภูกันดาน. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมเป็นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิชณีย์ ทศตะ. (2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2556). ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ชการพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎีกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 12). โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วิไลลักษณ์ วชิรสกุลโชค. (2562). รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวคิดการจัดการศึกษาสำหรับเขตพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบน [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- เอกชัย อ้ายม่าน. (2562). รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวคิดการศึกษา 4.0 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- Do, P. (2025). *Exploring servant leadership in high-performing teams: A phenomenological study on listening, stewardship, community building, and people's growth as perceived by Asian American district administrators* [Doctoral dissertation, University of Massachusetts Global].
- Hoover, B. N. (2023). *A qualitative study of doctoral Counselor Education and Supervision (CES) CACREP graduates' perceptions of education preparedness as college counseling center directors* [Doctoral dissertation, Indiana University of Pennsylvania].